

Informes de seguiment de la pandèmia de covid-19 a països i regions del Sud Global Nº 4

23 de maig de 2020

El Líban, un país petit amb moltes crisis

El Líban, tot i ser un país petit amb només 10.452 km² de superfície, els darrers anys ha acumulat crisis de tot tipus: mediambientals, polítiques, econòmiques i ara, sanitàries.

Històricament aquest país multireligiós d'Orient Mitjà ha acollit diverses poblacions que fugien de guerres o persecucions. Començant pels armenis fugint del genocidi turc el 1915, els palestins fugint de l'ocupació de Palestina el 1948, els iraquians fugint de la guerra d'Iraq el 2003 i finalment els sirians fugint de la guerra de Síria el 2011. Aquesta característica de país receptor ha marcat sens dubte la seva història contemporània i el seu present.

El 1975 cristians pro israelites i musulmans i drusos pro palestins es van confrontar en el que van ser 15 anys de guerra civil libanesa. Gran part de la població es va exiliar en altres països i es calcula que la diàspora libanesa al món és d'entre 8,6 i 14 milions de persones.

La guerra, va acabar amb un acord entre les faccions religioses del país on van estipular la creació d'un govern confessionista. Això vol dir que el govern és *de iure* una barreja entre religió i política, en aquest cas vol dir que el president del Líban sempre serà cristià maronita, el primer ministre sempre serà sunnita i el president del parlament sempre serà shiita.

Malauradament, en el Líban aquesta forma de govern no ha funcionat mai com a tal sinó que cada partit ha actuat de manera clientelar amb la seva pròpia facció religiosa, assegurant-se així vots a les eleccions i suport social. També des de la concepció d'aquest govern, hi ha hagut grans episodis de corrupció que han portat al Líban a ser el tercer país al món amb un deute extern relatiu al seu Producte Interior Brut (PIB) més alt, 152% el 2018 (tradingeconomics, 2020). S'estima que aquest deute ha augmentat considerablement en aquests darrers mesos.

La corrupció, el clientelisme polític, la nul·la inversió de l'estat en infraestructures o serveis públics i les irregularitats en les darreres eleccions polítiques, van portar a la meitat de la població libanesa, indiferentment de la seva facció religiosa, als carrers a demanar la dimissió del govern a l'octubre de 2019. Aquestes manifestacions va derivar en un canvi de cares en el govern però en cap canvi en les pràctiques polítiques exercides.

És en aquest context de crisi política i econòmica que va arribar la covid-19 al Líban. El govern, conscient de la manca de serveis sanitaris i la incapacitat per fer front a un gran número de casos, va tancar ràpidament escoles, restaurants, ports i aeroports. Així mateix, va imposar confinament als domicilis des del 15 de març de manera molt estricta: amb toc de queda i multes econòmiques i penitenciàries.

I és que abans de l'arribada del covid-19, el país disposava només de 130 llits de cures intensives per als 6 milions de residents. A més a més, el 80% dels hospitals són privats i

relacionats amb grups polítics i religiosos específics de manera que tot i haver disponibilitat de serveis aquests no són accessibles per a tothom, evidenciant l'existent clientelisme polític el qual les manifestacions populars demanaven extingir.

Degut a les mesures restrictives tan severes, l'impacte sanitari fins a dia d'avui ha sigut relativament baix: 26 morts i 1086 casos positius (23 de maig), tanmateix l'impacte socioeconòmic ha sigut molt alt: el nivell de pobresa al país ha augmentat d'un terç a la meitat de la població essent en molts casos pobresa extrema. El confinament ha derivat amb la pèrdua de treball de gran part de la població que depenien econòmicament del seu treball diari. Segons xifres oficials del govern, el 30% de les empreses han tancat. Tanmateix el 80% de la població libanesa treballa en l'economia informal que degut a les mesures restrictives ha quedat totalment paralitzada.

Àdhuc, hi ha hagut una devaluació de la moneda libanesa, la lliura libanesa (LL). Prèviament 1\$ equivalia a 1.500 LL però actualment equival a 2.400 LL, una devaluació del 60%. També la cistella bàsica de productes s'ha encarit un 60% i la gran diàspora libanesa no pot enviar diners al país perquè els serveis de transferència de diners estan paralitzats. I és que els bancs des d'octubre del 2019 i com a mesura de pressió sobre les manifestacions populars en contra el govern, han tancat durant períodes de temps i permeten només retirar 100 \$ a la setmana per persona.

Conseqüentment i tot i el confinament, molts libanesos continuen protestant als carrers sobretot a la ciutat més pobre del país, Trípoli. Els manifestants diuen que "el virus aquí és el sistema polític i no pararà fins que no canviï el sistema corrupte i antidemocràtic". Els mitjans de comunicació internacional diuen que les protestes augmentaran així com la violència degut als nivells de pobresa i la situació per a la població libanesa és cada vegada més desesperant.

El govern per fer front a aquesta crisi econòmica ha demanat ajuda al Fons Monetari Internacional. Tanmateix molts libanesos expressen la seva por a les condicions draconianes que el Fons Monetari imposi i lo difícil que serà poder complir-les. A més a més, els pocs recursos que actualment té el govern en comptes d'invertir-los en la població, els està invertint a crear un mur de ciment al voltant de l'edifici del primer ministre i el parlament per parar potencials protestes.

Ha explotat doncs un sistema ja molt desigual on el remei ha sigut més greu que el propi virus.

Referències:

Trading economics. Lebanon Government Debt to GDP. 2020. Disponible:

<https://tradingeconomics.com/lebanon/government-debt-to-gdp>

Des del grup de recerca BIOCÒM-SC de la Universitat Politècnica de Catalunya per una banda estem en contacte amb diferents grups de recerca i oficines governamentals per tal de treballar conjuntament en la predicció de l'evolució de la pandèmia COVID-19. Per altra banda portem a terme un seguiment dels mitjans de comunicació de 35 països africans i 9 països llatinoamericans complementats amb entrevistes a especialistes en les zones estudiades.

<https://biocomsc.upc.edu/en/covid-19>